

ПУБЛИКАЦИИ

доц. дин Иван Първев
Катедра “История на Византия и балканските народи”,
Исторически факултет
СУ “Св. Климент Охридски”

(извън публикациите за доцентурата, 2000-01 г., и процедурата „доктор на историческите науки”, 2011 г.)

Резюмета и справка за приносите

Книги:

Балканите и Източният въпрос, 1688-1878 г. София, УИ „Св. Кл. Охридски” 2017

Книгата проследява развитието на Източния въпрос като проблем на голямата европейска политика в десетилетията между 1688 и 1878 г. Основата на изложението се гради върху кризите, конфликтите и войните през разглеждания период, като специално се подчертава ролята на Балканите в Източния въпрос.

Като приноси в книгата може да се открият следните елементи:

- 1. Предлага се нова начална дата на Източния въпрос, а именно 1688 г.;*
- 2. Предлага се нова дефиниция на Източния въпрос, като тя се свързва с нововъведеното понятие “политическа деосманизация на Югоизточна Европа”;*
- 3. Разработва се нова периодизация на Източния въпрос, като се обособяват три етапа: австрийски (1688-1774), руски (1774-1856) и европейски (1856-1878);*
- 4. Въвежда се схема за анализ на начините, чрез които се решават проблемите, произтичащи от Източния въпрос, която се основава на следните понятийни елементи: 1. Военно балансиране; 2. Дипломатическо балансиране (съответно от консервативен, симетричен и асиметричен тип); 3. типология на европейско-османските войни (отбранителни, завоевателни, консенсусни и балансиращи); 4. типология на “косвената власт” на Балканите (съответно степенувана във възходящ ред на “косвено влияние”, “косвено надмощие” и “косвено господство”);*
- 5. Теоретично осмисляне на Източния въпрос;*

Съставителство:

Plamen MITEV, Ivan PARVEV, Maria BARAMOVA, Vania RACHEVA (eds.) Empires and Peninsulas. Southeastern Europe between Karlowitz and the Peace of Adrianople, 1699-

1829. LIT Verlag, Berlin 2010

Идеята на конференцията, проведена през 2009 г. в София, както и на самия сборник, е да се опише и прецени връзката, която големите съседни Балкани, както и самата Османска империя, имат с региона на Югоизточна Европа от Сремски Карловци (1699) до Одринския мир (1829). Разгледани са сферите на културата, социално-икономическата еволюция и на политическите взаимоотношения.

Maria BARAMOVA, PLAMEN MITEV, Ivan PARVEV, Vania RACHEVA (eds.) Power and Influence in Southeastern Europe 16-19th century. LIT Verlag, Berlin 2013

Международният научен форум, организиран в София през 2011 г., си поставя за цел да проучи “властовите връзки” вътре в Югоизточна Европа, както и на “връзките на власт и влияние”, упражнявани отвън върху Балкани през XVI-XIX век. Намерението на организаторите и на съставителите е да се хвърли един обективен и непредубеден поглед върху драматичната история на Европейския югоизток през посочената епоха.

Иван ПЪРВЕВ, Мария БАРЪМОВА (състав.) Двувековният път на едно понятие. „Балканският полуостров” (1808-2008). София, УИ „Св. Кл. Охридски” 2014

Зад академичната инициатива да се организира международна научна конференция в София, посветена на 200-годишнината от сътворяването на понятието “Балкански полуостров”, стои замисълът да се оцени по достойнство научното дело на Аугуст Цойне. Другата задача е да се проследят перипетиите в жизнения път на създадения от него термин, да се видят понятийните проблеми, но и положителните възможности за едно по-прецизно разграничение на регионалната от общоевропейската история без това да противопоставя или отчуждава Балкани от съседните историко-културни пространства.

Maria BARAMOVA, Grigor BOYKOV, Ivan PARVEV (eds.) Bordering Early Modern Europe. Wiesbaden, Harrassowitz Verlag 2015

Международната научна конференция, проведена в София през 2013 г., си поставя за цел да анализира границите и линиите на разграничение на Балкани и в останалите части на Европа в епохата на Ранното ново време. Макар и доста различни от гледна точка на професионално-социално устройство, Европейският югоизток и съседните на региона пространства на Стария континент притежават и немалко сходства във функционирането на границата като исторически феномен.

Публикации в сборници на български:

01. През две морета в трето. Един холандски поглед върху османската държавност от

началото на XVIII в. В: Балкански щрихи в европейското минало. София 2001, 45-71

В текста се прави анализ на един холандски “еднолистник” от времето на войната на Венеция и Хабсбургската монархия (1714-1718), като се посочват историческите извори, върху които стъпва публикацията, както и публичното въздействие на описаната ислямска церемония да бъде измолена победа над християнското оръжие. В публикацията се предлага освен това и “четиристепенен модел” на геополитическото разположение на европейските държави спрямо Османската империя, като на базата на него се прави извод за специфичната роля на Нидерландия в историята на европейско-османските отношения.

02. Българите в най-старата запазена европейска печатна книга от средата на XV в. In: Civitas divino-humana. In honorem annoqum LX Georgii Bakalov. Sofia, Тангра Таннакра 2004, 683-692

В публикацията се прави анализ на т. нар. “Турски календар”, който се свързва с името на Йоханес Гутенберг. В посоченото съчинение има позовавания на българите и на България, което е изненадващо с оглед на факта, че от края на XIV в. българска държавност вече не съществува. Въз основа на посоченото в “календара”, както и на базата на късноримски извори, се формулира хипотезата, че по време на гражданската война в османската държава (1403-1413) не трябва да се изключва възможността за възстановяването, макар и за кратко време и в доста ограничен географски периметър на българска държавност, която изглежда е заличена окончателно при управлението на Мехмед I (1413-1421).

03. Геополитика и дипломатия. Никлас Спайкмън и американската външна политика след Втората световна война. В: Надежди разочарования в историята. Сборник в памет на професор Милчо Лалков. Благоевград, УИ „Неофит Рилски” 2005, 459-466

В текста се анализира главното съчинение на Николас Спайкмен (или Спекмен), посветено на стратегията на САЩ в световната политика и публикувано през 1942 г. (America's Strategy in World Politics: The United States and the Balance of Power) Въз основа на геополитическите реалности, установени след края на Втората световна война, а именно разделянето на Европа на Източна и Западна половина, се прави изводът, че вземащите политическите решения във Вашингтон през 1945 г. са се ръководели много повече от геостратегическите анализи на Спайкмен, отколкото би могло да се предположи. Без да се постулира, че неговите съчинения са някакво “упътване за употреба” за американската външна политика, поне по отношение на Източна Европа, Близкия Изток и Северна Африка през втората половина на XX век те се прилагат с учудваща последователност.

04. Предложение и контрапредложение. Един австро-унгарски проект за ревизия на Сан Стефанския договор от 1878 г. В: Учител на учителите. Юбилеен сборник в чест на професор Йордан Шопов. Съставител доц. д-р Мария РАДЕВА. София, УИ „Св. Климент

Охридски” 2006, 103-114.

В публикацията се разглежда един сравнително слабо известен в българската историография проект на граф Андраши за ревизия на Санстефанския договор, който австро-унгарският външен министър предлага на Русия през м. март 1878 г. Според вижданията на Андраши България може да получи излаз на Черно и на Егейско море и да притежава площ от около 130 хил. кв. км. Вероятно и това е причина в българските исторически изследвания до 1989 г. това предложение на Австро-Унгария само да се споменава мимоходом, тъй като то противоречи на преобладаващата и до известна степен идеологизирана теза, че Западните сили, най-вече Австро-Унгария и Великобритания, се противопоставят категорично на Санстефанска България, която Русия поради тази причина не съумява да защити на Берлинския конгрес. Оказва се, че има известни нюанси поне в позицията на Виена непосредствено след подписването на мира от 3 март 1878 г. От друга страна, детайлният анализ на предложението на граф Андраши убедително доказва, че цената на тази по-малка България е много голяма – почти пълното доминиращо влияние на Дунавската монархия в западните части на Балканите. Една подобна “размяна” Русия няма как да приеме, колкото и да симпатизира на българската кауза, което проправя в крайна сметка пътя на англо-руското съглашение за преразглеждане на Санстефанския договор.

05. Информационните технологии и българската историческа наука в зората на XXI век. В: Предизвикателствата на промяната. Национална научна конференция. София, 10-11 ноември 2004 г. Съставители доц. д-р Искра БАЕВА и доц. д-р Пламен МИТЕВ. София, УИ „Св. Климент Охридски” 2006, 402-408

Въз основа на използването на различни ключови понятия се прави анализ на интернет съдържанието, свързано с българската историческа наука до есента на 2005 г. Формулират се препоръки да се създават ресурси с дигитално съдържание, което да е достъпно online, за да може да бъде преодоляно очевидното изоставане на българската историческа общност от модерните информационни технологии.

06. Мустафа Алиоглу или Лудвиг Щайнман. Живненият път на един офицер от пруската армия през XVIII в. В: Studia In Honorem Professoris Virginiae Paskaleva. София, БАН, 2006

В публикацията се проследява живота на един пруски офицер от XVIII в., който до този момент е известен само като име в различни справочници. Оказва се, че Лудвиг Щайнман е осиновен млад мюсюлманин, който приема протестанството и поема по пътя на военната кариера. Това е един интересен поглед под равнището на “големия исторически разказ”, където се вижда как бурната история на Балканите през първата половина на XVIII в. може да промени човешките съдби. Случаят “Лудвиг Щайнман” показва по недвусмислен начин какво може да стане с онези мюсюлмани, които напускат османския културно-цивилизационен кръг на Балканите и продължават своя живот в християнска Европа. Същевременно личната история на Щайнман свидетелства и за широкия кръгзор на пруския владетел Фридрих II, за

когото не е важен произходът на даден човек, а дали той има качествата да заеме даден пост или не.

07. „Православният кръст” на реалната политика. Руските манифести за обявяване на война на Османската империя, 1768-1877 г. В: Толерантният националист. Паметен сборник от приятелите на Стайко Трифонов, с който искаме да отбележим 10-та годишнина от смъртта му и да припомним 60-та годишнина от раждането му. София 2009, 63-74

Темата за руските военни манифести, с които се обявя състоянието на война с Османската империя, досега не е била обект на самостоятелно историкографско проучване. Без съмнение официалният текст, с който един владетел или една държава започва въоръжена конфронтация с друга сила, играе значителна роля като “публично послание”, което е насочено най-вече към собственото общество и в по-малка степен към чуждестранната аудитория. В публикацията се прави анализ на манифестите, свързани с руско-турските войни между 1768 и 1877 г., като се подчертават различните нюанси в тях, които зависят от конкретните цели на руската външна политика на Балканите и Европа. В тази връзка е особено интересен фактът, че по време на войната от 1806-12 г. император Александър I не издава специален манифест, което още веднъж подчертава особено място на посочения конфликт в историята на руско-османската военна конфронтация през XVIII-XIX век.

08. Османското завоевание на Балканите и идеята за европейска държавност XIV-XVIII в. В: Исторически личности и идеи. Сборник в чест на 60-годишния юбилей на проф. д-р Искра Баева. Съставител Евгения КАЛИНОВА. София, УИ „Св. Климент Охридски” 2011, 214-219

В публикацията се прави анализ на династическите аргументи на Унгария и по-късно на Хабсбургската монархия, свързани с легитимацията на териториалните претенции към земите на бившите унгарски васали на Балканите през XIV-XV век – България, Сърбия, Босна и др. Чрез включването на тези унищожени в хода на османското завоевание страни, както и на техните корони било във владетелската титулатура, било в гербовете от XVII в. наметне, се получава странният парадокс, а именно, че в Централна Европа се запазва по категоричен начин споменът за европейската държавност на Балканите отпреди появата на османците. Това обстоятелство впоследствие подпомага възрожденските процеси на българи и сърби през XVIII век.

09. Едно неочаквано „бащинство”. Аугуст Цойне и неговият „Балкански полуостров”. В: Иван ПЪРВЕВ, Мария БАРЪМОВА (съст.) Двувекният път на едно понятие. „Балканският полуостров” (1808-2008). София 2014, 9-18

В текста се прави преглед на жизнения път на Аугуст Цойне, проследява се и еволюцията на неговите виждания за географско разграничаване в регионите в Стария континент и в частност на Европейския Югоизток. Въз основа на анализ на публикациите на Цойне от 40-те години на XIX век се прави заключението, че немският учен не само е автор на понятието “Балкански полуостров”, но и реално е може би

първият, който въвежда понятието "Balkanland". С този нов термин ученият описва особения културно-исторически кръг, в който попадат не само турските провинции е Европа, но и васалните на султана Влахия и Молдавия. При това положение има сериозни основания да се мисли, че Аугуст Цойне е създал всъщност и понятието "Балкани".

10. Знак от небесата и воля на всевишния. Завладяването на Константинопол (1453 г.) и обсадата на Виена (1683 г.). В: *Realia Byzantino-Balkanica*. Сборник в чест на 60-годишнината на професор Христо Матанов. София, Тангра Таннакра 2014, 522-531

В публикацията се прави сравнителен анализ на някои необясними за съвременниците от XV-XVII век. природни явления, които са свързани със светлинни и визуални феномени, забелязани по време на обсадата на Константинопол (1453) и на Виена (1683). В текста се проследява как в зависимост от ситуацията посочените необясними явления могат да окуражат бранителите или да ентузиазират обсадните войски, които оценяват видяното като лоша поличба или категоричен знак, че всевишният е на тяхна страна.

11. Съюзното споразумение между Екатерина II и Йосиф II от 1781 г. В: *Послания на историята. Юбилеен сборник в чест на професор Мария Радева. Съставител доц. д-р Георги ЯКИМОВ. София, УИ Св. „Климент Охридски“ 2016, 265-270*

В материала се проследява начинът, по който Русия и Хабсбургската монархия договарят съюзното си съглашение от началото на 80-те години на XVIII век. Схемата е доста нетрадиционна, тъй като съюзът не е оформен в нормален двустранен договор, а чрез размяна на писма. Оказва се, че и към края на осемнадесетото столетие императорското достойнство на руските владетели може да бъде оспорено от Хабсбургските монарси, които настояват, че императорът е само един и той резидира във Виена. Все пак политическият разум надделява и вместо да бъдат блокирани двустранните преговори заради титулатурни въпроси, двамата владетели намират компромисната формула на "епистуларния договор", който удовлетворява и двете страни.

12. Природни граници или граници на природата. Географският фактор в балканската политика на Виена и Санкт Петербург (1804-1878). В: Пламен МИТЕВ, Ваня РАЧЕВА (съст.) *Империи, граници, политики (XIX – началото на XX век)*. Сборник с материали от международна научна конференция, Софийски университет „Св. Климент Охридски“. София, УИ „Св. Кл. Охридски“ 2016, 129-138

В публикацията се проследява ролята на географските дадености в Югоизточна Европа, които въздействат като маркер или ограничител в балканската политиката на Австрия и на Русия през XIX век. Оттук се извежда и различното значение на планините (Стара планина) и на реките (р. Дунава) като водещ или подчинен елемент в геостратегията на двете сили.

Публикации в сборници и периодични издания на чужд език:

13. „Following the Phases of the Moon“. Der Europa-Gedanke in Bulgarien, 1762-1939. In: Jahrbuch für Europäische Geschichte 5 (2004), 113-141

В текста се проследява развитието на “идеята за Европа” в България от създаването на История славянобългарска през 1762 г. до избухването на Втората световна война (1939). В публикацията се обръща внимание как идеализираната представа за “Европа” сред българите до 1878 г. се променя към сериозен скептицизъм, тъй като същата тази цивилизована и просветена “Европа” е допуснала да се разпокъса Санстефанска България на Берлинския конгрес. Макар илюзията, че може да съществува една “благородна политическа Европа” да остава в миналото, сред българското общество между 1878 и 1918 г. образът на “Европа” като люлка на цивилизацията, като средище на култура, просвета и стопанско развитие, към което самата България се стреми, като цяло не се променя. От друга страна, обаче идеята за националната, обединена и могъща българска държава е доминиращият обществен дискурс, докато терминът “Европа” добива все по-абстрактни измерения. След края на Първата световна война се забелязва едно относително засилване на европейските идеи в България, особено на онези “отблясъци”, които се получават от много популярната в междувоенния период идея за Пан-Европа. Твърде скоро обаче европейският ентузиазъм сред българското общество отстъпва на заден план, давайки възможност на национализма и на двете нови идеологии – тази на комунизма и на фашизма – да воюват помежду си на българска земя. Като цяло може да се каже, че отношението на българското общество към “идеята за Европа” през разглеждания период не се отличава особено от реакцията на другите европейски нации. Без да проявява особено голяма креативност в осмислянето на посочената идея, България все пак си с остава и от тази гледна точка в категорична “европейска орбита”.

14. „Du, glückliches Österreich, verhandle“. Militär versus Diplomatie in der habsburgischen Südosteuropa-Politik, 1739-1878. In: Das Osmanische Reich un die Habsburger Monarchie. Akten des internationalen Kongresses zum 150-jährigen Bestehen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung. Wien, 22.-25. September 2004. Herausgegeben von Marlene KURZ, Martin SCHEUTZ, Karl VOCELKA und Thomas WINKELBAUER. Wien München 2005, 539-550

В публикацията се анализира хабсбургската балканска политика в десетилетията между 1739 и 1878 г., обръща се внимание на сериозните различия между доста активните геополитически и геостратегически ходове, които Виена предприема през XVIII в. в Югоизточна Европа, и политиката на ненамеса и на изчакване, толкова типични за балканските ангажименти на Дунавската монархия от началото на XIX в. до 1867 г. Активизацията на Австро-Унгария на Балканите в началото на 70-те години на века идва прекалено късно и то в една доста сложна геополитическа ситуация на Стария континент, което предопределя и крайния неуспех на Виена да постигне политически превес на Балканите, като изтласка Русия от традиционните ѝ властови позиции в Европейския югоизток.

15. Deutschland und das Problem der staatlichen Wiedergründung Bulgariens vom 16. bis zum 19. Jahrhundert. In: Jürgen PLÖHN (Hrsg.) Sofioter Perspektiven auf Deutschland und Bulgarien. Studien zu Wirtschaft, Politik, Geschichte, Medien und Kultur. Berlin 2006, 23-39

В текста се проследяват връзките между Свещената Римска империя на германската нация, от една страна, и българското общество под османска власт, от друга, погледнати през призмата на идеята за “българска държавност”. Прегледът на двустранните отношения продължава и през XIX век, когато от Старата империя постепенно се оформя доминираното от Прусия “германско политическо пространство” в Централна Европа. Обръща се внимание на особената роля, която играе Бисмарк по време на Източната криза и на Берлинския конгрес (1878). Като цяло се прави изводът, че обвързаността на българската история през XVI-XIX век със земите на Средна Европа е много по-съществена, отколкото традиционно се е приемало досега.

16. Reichs-Sprachen, Nations-Zungen und das “Matrjoschka-Prinzip“. Die Bulgaren und die bulgarische Sprache im Osmanischen Reich und in der Habsburgermonarchie (17.-18. Jahrhundert) In: Politik und Sprache im frühneuzeitlichen Europa. Herausgegeben von Thomas NICKLAS und Matthias SCHNETTGER. Mainz 2007, 169-178

В публикацията се анализират различните опции за езиково развитие в българското общество – едната е в рамките на Османската империя, а другата в пределите на Хабсбургската монархия. За да се постигне по-добро онагледяване на процесите, се въвежда понятието “езикова матрйошка”, която може да се забележи в големите империи. Тя се състои поне от три елемента - има една първа голяма “езикова черупка” с официалния език в империята (латински или османо-турски), една втора по-малка, състояща се от силно разпространен, но не официален език (немски или гръцки), и накрая “ядрото”, състоящо се от говоримия национален език. На базата на сравнението между две “езикови матрйошки” – тази на православните българи в Османската империя и тази на българите католици в Хабсбургската монархия, се прави изводът, че в рамките на Турция е имало повече възможности за българите да се сдобият със собствен книжовен език и национално самосъзнание, отколкото това е било възможно за българите католици в империята на Хабсбургите.

17. Ein Kind, das nervt. Bulgarien in der Politik Bismarcks, 1878-1887. In: Mark ARENHÖVEL, Maja RAZBOJNIKOVA-FRATEVA, Hans-Gerd WINTER (Eds.) Kulturtransfer und Kulturkonflikt. Dresden 2010, 123-140

В текста се проследява политиката на Бисмарк спрямо България от 1878 г. до възкачване на княз Фердинанд на българския престол. На базата на неизползвани досега архивни документи от Германското външно министерство се прави заключението, че канцлерът се стреми по никакъв начин да не подкрепя инициативите на Батенберг за политическа еманципация от прекалено силното влияние на Русия в Княжеството. От тази гледна точка идеите на княз Александър I да се обвърже династически с

Хоенцолерните в Берлин са отхвърлени също толкова решително, колкото и предложенията да се изпращат български офицери на обучение в Германия. От гледна точка на Бисмарк българското княжество трябва да остане в политическата сфера на Русия, независимо от факта, че немец седи на престола в София. В този смисъл балканската политика на Германия през разглежданите години е подчинена на “голямата европейска стратегия” на Бисмарк, която има за цел да се запазят добрите отношения със Санкт Петербург и да не се допусне сближаване между Франция и Русия на антигерманска основа.

18. Southeastern Europe as a Factor in German History, 1699-1829. In: Plamen MITEV, Ivan PARVEV, Maria BARAMOVA, Vania RACHEVA (eds) Empires and Peninsulas. Southeastern Europe between Karlowitz and the Peace of Adrianople, 1699-1829. Berlin 2010, 19-24

В публикацията се анализира влиянието, което Югоизточна Европа и нейните проблеми оказват върху политическото развитие в Централна Европа. Авторът обръща особено внимание върху неуспешната за Виена война срещу османците през 1737-1739 г., която недвусмислено показва сериозната военно-финансова слабост на Дунавската монархия. Именно тези събития подтикват Фридрих II, владетеля на Прусия, да нападне Австрия, с което се поставя началото на един епохален конфликт между Хабсбургите и Хоенцолерните, продължил повече от 120 години и завършил с неуспех за Виена с всичките произтичащи от това последствия за историята на Европа.

19. „Krieg der Welten“ oder „Balance of Power“. Europa und die Osmanen, 1300-1856. In: Irene DINGEL und Matthias SCHNETTGER (Hg). Auf dem Wege nach Europa: Deutungen, Visionen, Wirklichkeiten. Veröffentlichungen des Instituts für Europäische Geschichte Mainz. Beihefte, 82. Göttingen 2010, 131-146

В разглеждания текст се прави анализ на европейско-османските отношения в десетилетията между 1300 и 1856 г., като се предлага четиристепенен модел в еволюцията на тези взаимоотношения. Всеки един от съществуващите четири периода - 1. Формативен (1300-1453); 2. Класически (1453-1688); 3. Трансформационен (1688-1798); 4. Интегративен (1798-1856) – притежава определени характеристики, които са описани подробно в публикацията. Преобладаващата представа в Европа за “Великия Турчин” се оформя по време на класическия период на европейско-османските отношения, когато османската експанзия на Балканите и в Средна Европа се явява сериозен проблем за немалко европейски държави.

20. Joy and Glory. Die Eroberungen Belgrads 1717 und 1789 als Medienereignis im Alten Reich. In: Harald HEPPNER, Eva POSCH (Hg.). Encounters in Europe's Southeast. The Habsburg Empire and the Orthodox World in the Eighteenth and Nineteenth Centuries. [The Eighteenth Century and the Habsburg Monarchy. International Series, Vol. 5]. Bochum 2012, 93-107

В публикацията се проследява как в немскоезичните политически журнали и във вестниците от XVIII в. се отразява завладяването на Белград през 1717 г. и по-късно, през 1789 г. Въз основа на анализа на медийното съдържание се прави заключението, че през 1717 г. определено може да се говори за “имперски патриотизъм”, който личи навсякъде – независимо дали става дума за периодично издание, публикувано във Виена, Мюнхен или Лайпциг. През втората половина на XVIII в. посоченият “имперски патриотизъм” е редуциран до австрийските издания и периодиката, която има имперски привилегии за издателска дейност. В другите публикационни центрове, където се усеща влиянието на Прусия, събитието от 1789 г. е представено в схематичен вид, без да има никакви следи от общоимперския ентузиазъм от 1717 г.

21. Power without influence, influence without power. Habsburg and Russian influence in the Balkans in the 17-19th c. as a comparison. In: Maria BARAMOVA, Plamen MITEV, Ivan PARVEV, Vania RACHEVA (eds) Power and Influence in Southeastern Europe 16-19th century. Berlin, LIT Verlag 2013, 47-55

В текста се прави сравнение между начина, по който Русия и Хабсбургската монархия упражняват своето политическо влияние на Балканите през XVII-XIX век. Въз основа на направения анализ се стига до извода, че руското влияние в Югоизточна Европа се движи повече в коловозите на религиозно-идеологическото въздействие, докато хабсбургското разчита повече на стопанското въздействие, културното проникване и идеята за Европа. И за Русия, и за Австрия важи тезата, че при възможност и двете сили не биха се отказали от пряко присъединяване на балкански земи към собствените им имперски територии.

22. „Enemy Mine“. Das osmanische Feindbild und seine Wandlung in der Habsburgermonarchie der späten Frühneuzeit. In: Arno STROHMEYER, Norbert SPANNENBERGER, Robert PECH (eds) Frieden und Konfliktmanagement in interkulturellen Räumen: das Osmanische Reich und die Habsburgermonarchie in der Frühen Neuzeit. Franz Steiner Verlag, Stuttgart 2013, 371-384

В публикацията се проследява еволюцията на образа на “Турчина” в Хабсбургската монархия през XVIII век. От “наследствен враг на Христовото име” постепенно представата за османците се променя в метафората на екзотичния ориенталец, който очевидно не е европеец, но е интересен като явление, което може да се превърне дори в модна тенденция.

23. Southeastern Europe from Within: Balkan Studies at the University of Sofia, 1989-2010. Challenge and Perspectives. In: Christian PROMITZER, Siegfried GRUBER, Harald NEPPNER (eds) Southeast European Studies in a Globalizing World. Berlin 2014, 161-169

В текста се проследява развитието на преподаванията по балканска история в СУ “Св. Климент Охридски” в десетилетията между 1989 и 2010 г. Обръща се внимание на особеното възприемане на балканската история в България като “история на съседните държави” с всички произтичащи от това плюсове и минуси. Проследява се създаването и развитието на специалността “Минало и съвремие на

Югоизточна Европа” в Историческия факултет на СУ, като специално се подчертава фактът, че никъде другаде по света не се учи в рамките на бакалавърското обучение по “История” толкова много балканска история, колкото в Историческия факултет – общо седем семестъра.

24. Between „Europe“ and „Non-Europe“. The Balkans in the Plans for Peace and European Unity in the Sixteenth-Eighteenth Centuries. In: Maria BARAMOVA, Grigor BOYKOV, Ivan PARVEV (eds) *Bordering Early Modern Europe*. Harrassowitz Verlag, Wiesbaden 2015, 15-20

В публикацията се прави анализ на известните планове за европейско обединение и световен мир от XVI-XVIII век от гледна точка на мястото на Балканите в тях. Прави се изводът, че доминиращото внушение на проектите е, че Европа започва там, където свършва властта на османците на Стария континент. Колкото повече Високата порта губи от края на XVII век насетне свои позиции и земи на Балканите, толкова повече нарастват пределите на “Европа”. В мнозинството от разглежданите проекти не се предвижда място за османците в проектираната “европейски планове” – единствено в отделни проекти за световен мир се допуска включването на Високата порта като негов съставен елемент.

Рецензии:

M. S. Birdal: *The Holy Roman Empire and the Ottomans*. In: *H-Soz-u-Kult, H-Net Reviews*. October, 2012
(<http://www.h-net.org/reviews/showrev.php?id=37364>)

В рецензията се анализира на книгата на М. Бирдал, в която се прави опит за сравнение между Свещената Римска империя и държавата на Османите. Авторът се опитва да формулира глобалното заключение, че разликите между двете империи са само маргинални. Всъщност това е една теза, която много трудно може да издържи историческа критика, тъй като разликите между Свещената Римска империя на германската нация и Османската империя са много повече от твърде малобройните общи черти.

Wolfgang Schmale. *Das 18. Jahrhundert*. (Schriftenreihe der Österreichischen Gesellschaft zur Erforschung des 18. Jahrhunderts, Bd. 15). Wien, Köln, Weimar, Böhlau 2012. In: *Etudes balkaniques*, 4(2014), 191-193

Представителна рецензия за изследването на Волфганг Шмале (Das 18. Jahrhundert), където авторът прави успешен опит да представи една панорама на големите европейски политически, културни и стопански процеси в Европа през XVIII век.

Научна редакция на книги:

Дитер Раф. История на Германия. От старата империя до обединена Германия. София,

Кама, 2000

Йорг-Петер Финдайзен. Дания. От наченките до наши дни. София, Рива, 2007

Стивън Белър. Кратка история на Австрия. София, ИК „Труд“, 2009